

Vždy je čas na obrátenie

**Pápežský spovedníci
evidujú zvýšený
záujem o sviatosť
zmierenia**

str. 3

Vzbudzovať zvedavosť

**Martin Michalíček:
Rodičia sú
najkompetentnejší
vychovávateľia vo viere**

str. 7

Bez nádeje sa padá do ničoty

**Rozhovor
s Jánom Maršálkom,
básnikom, literárnym
kritikom a publicistom**

str. 10

Vráťme sa späť

Riešime problémy. Denne, rok čo rok. Naša civilizácia má priam výnimočné skúsenosti v riešení problémov. Tak sme sa do nich zahryzli, že už ani nemárnime čas tým, aby sme obdivovali zázraky vesmíru alebo sa usilovali o sebaopoznanie. Všetci totiž „riešia problémy“.

Občas však bývame unavení z tejto komplikovanej hry na problémy. V podvedomí cítime, že pravda je niekde inde. Áno, stáva sa nám to. Nie nepretržite a nie priveľmi často, ale stáva sa nám to. Našťastie. A v týchto vzácnych chvíľach sa vyberáme proti prúdu pamäti a hľadáme rázcestie, kde sme začali opúšťať svoje poslanie. Poslanie Božích detí. Chťiac-nechťiac musíme pripustiť, že to rázcestie je tam, kde sa končí naše detstvo.

Ak nebudete ako deti (porovnaj Mt 18, 3). Čo sa to vlastne s nami stalo? Nie, nebojme sa pozrieť pravde do očí. Na onom imaginárnom rázcestí sme si zviazali do batoha podiel, čo nám patrilo a odišli sme do ďalekého kraja (porovnaj Lk 15, 12n) A tu, chrbtom otočení k Otcovi, mánotratne v „riešení problémov“ premrhávame neuveriteľné dedičstvo.

Odkiaľ si sa však začína vynárať otázka: Dá sa vrátiť späť? Nestratili sme sa nadobro?

Nenačím mať strach. Sme predsa Božie deti. Otec nás neskonal miluje aj s našimi slabosťami a útekmi. Pre neho sme stále deti. Aj keď občas mánotratné, ale deti. Stačí „len“ vstúpiť do seba, vstať a vrátiť sa k Otcovi (porovnaj Lk 15, 17n). Treba nájsť odvahu vystúpiť zo svojho malého sveta a všetko začať odznova. Od koreňa. Isto, je to ťažká práca a určite to nepôjde bez obetí samolásky, ale samota v „ďalekom kraji“ je ešte ťažšia.

A konečne – prestaňme riešiť problémy. Nevymýšľajme si trápenia, radosti, problémy, komplikácie... Nevymýšľajme si život, radšej ho konečne začnime žiť. Naplno. Denne, rok čo rok. Presne ako deti. Ako svätý František z Assisi. Ako svätá Tereška. Vráťme sa k onomu rázcestiu a usilujme sa zachytiť aspoň niekoľko zvukov či tónov čistého detského sveta. Nie, nejde o nijakú nostalgiu, ale o lepšie porozumenie seba samých a toho, čím by sme mali byť a čo by sme mali žiť. Len tak si udržíme entuziazmus, ktorý živí ideál. Len tak sa nám podarí nezostarnúť.

Neriešme problémy. Je totiž len jeden problém – vrátiť sa z „ďalekého kraja“. Z kraja, kde sa nenávratne stávame starcami, pretože tam, ďaleko od Otca, v našej duši navždy umiera dieťa. A Otec predsa chce, aby v nás dieťa stále žilo (porovnaj Mt 18, 3). To dieťa, ktoré zapaluje ideál a prebúda Večno, ktoré v nás spí.

PAVOL PRIKRYL

Rembrandt van Rijn: Návrat mánotratného syna (detail)

**Myšlienka čísla:
Ak nás naše srdce odsudzuje, Boh je väčší ako
naše srdce.**

Julien Green

Fórum života poslalo list poslancom NR SR

Chráňte rodinu

Občianske združenie Fórum života zaslalo 14. novembra 2013 list všetkým poslankyniam a poslancom Národnej rady SR. Text listu uverejňujeme v plnom znení.

Vážená pani poslankyňa,
vážení pán poslanci!

Posledné obdobie v našej spoločnosti je poznačené veľkou neistotou mnohých z nás z budúceho smerovania občianskej spoločnosti. Preto sa obraciame na Vás s apelom, v ktorom Vám chceme pripomenúť Vašu osobnú zodpovednosť pri prijímaní zákonov a pri ratifikovaní medzinárodných dohovorov. Od Vás záleží ako budú vyzerat Slovensko aj Európa o niekoľko rokov.

Znepokojujú nás procesy na politickej scéne, ktoré sa udiali v poslednom období. V roku 2012, napriek mnohým protestom, vláda zriadila Výbor pre práva LGBTI, čo je vážnym signálom do spoločnosti. Ustanovenie takého výboru je o udelení privilegií, získaní pozornosti vlády a verejnosti.

Na konci minulého roka boli bez kritiky zaregistrované potratové tablety v rozpore s legislatívou Slovenskej republiky. Z verejných financií sa podporujú programy genderovej politiky, rodová rovnosť už dávno nerieši rozdiely medzi biologickými pohlaviami – mužmi a ženami. Pojem „rodovo orientovaná politika“ nie je jasne zadefinovaný a je ťažko uchopiteľný. Často sa stotožňuje s „rovnoprávnosťou“ mužov a žien, niekedy s „lepším zosúladením zamestnania a rodiny“ pre ženy. Túto nejednoznačnosť vnímame ako úmyselnú. V modernej politike sa používa výraz, ktorý sa môže meniť a zneužívať podľa nálady verejnosti, ako napríklad „sociálna spravodlivosť“, „udržateľnosť“, „reprodukčné a sexuálne práva“ a podobne. Sú to pojmy, ktoré môžu znamenať všetko alebo nič a utilitaristicky presadzovať záujmy lobistických skupín na úkor spoločného dobra. V súčasnosti je v západnom svete čoraz častejšie relativizovaná definícia manželstva ako jedinečného, zákonným spôsobom uznaného zväzku muža a ženy. Obeťou takejto politiky sa jednoznačne ukazujú deti a budúce generácie. Terajší vývoj spoločnosti, ktorý nás veľmi znepokojuje, vysvetľuje nemecká sociologička Gabriele Kuby vo svojej knihe Globálna sexuálna revolúcia, ktorú Vám zasielame.

Vážená pani poslankyňa/vážení pán poslanci, v septembri sa v Košiciach uskutočnil prvý Národný pochod za život. V jeho manifeste Vás ako verejného činiteľa žiadame o vytvorenie takých legislatívnych podmienok, aby bol jeho obsah naplnený. Kľúčové rozhodnutia sú momentálne vo Vašej právomoci.

Keďže život prichádza do spoločnosti prostredníctvom vzťahu muža a ženy, považujeme za dôležitú súčasť jeho podpory ochranu manželstva a rodiny. Definícia manželstva ako jedinečného, zákonným spôsobom uznaného zväzku muža a ženy, je v štátoch Európskej únie i mimo nej relativizovaná. Iné zväzky (napríklad partnerstvá osôb rovnakého pohlavia) sa kladú na úroveň manželstva. Súčasný právny stav na Slovensku definuje manželstvo v Zákone

Snímka: net

č. 36/2005 Z.z. o rodine. Pre účinnejšiu ochranu manželstva ako zväzku muža a ženy je potrebné posilniť túto inštitúciu, jej ochranu a jedinečnosť prostredníctvom ústavného zákona.

Nebezpečným nástrojom v exekutive je obsahovo nejasný pojem rodovej rovnosti. Zneužíva sa v prospech presadzovania rodovej ideológie. Slovensko nemá žiaden právny záväzok voči EÚ, z ktorého by vyplývala povinnosť akceptovať rodovú ideológiu. V zmysle návrhu Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019 je prijatie tohto nového akčného plánu jedným z našich záväzkov, rešpektujúcich záväzky štátov vyplývajúce z „Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu“ (ďalej „Dohovor“). Tento Dohovor bol podpísaný 11. mája 2011 v Istanbuli a po jeho schválení v NR SR a ratifikácii prezidentom bude mať status uprednostnenia pred našimi zákonmi.

Široký rozsah Dohovoru v spojení s popísaným monitorovacím mechanizmom môže vytvoriť mnoho kontroverzných situácií v procese jeho aplikácie. GREVIO sa môže stať inštitúciou, ktorá bude presadzovať politickú agendu v oblasti genderovej ideológie. Najväčšou hrozbou sa javí čl. 14 Dohovoru a jeho potenciálny vplyv na vzdeldvanie, ktoré nebude v súlade s „nestereotypnými rodovými rolami“. Vážnym signálom je aj to, že tento Dohovor zatiaľ podpísalo len osem krajín Rady Európy, takže nie je v platnosti ani v jednej krajine.

Preto Vás žiadame, pani poslankyňa, pán poslanec, 1. o **neschválenie** tohto kľúčového Dohovoru v parlamente, nakoľko by mal negatívny dopad v podobe presadenia genderovej ideológie v slovenskej legislatíve s vplyvom na rodinu a spoločnosť, v absencii práv slobody svedomia, práv nenarodených detí a ochranu detí pred týraním, zneužívaním a zanedbávaním, rodičovských práv a náboženskej slobody, 2. o **prijatie ústavného zákona na ochranu manželstva** ako zväzku medzi mužom a ženou.

Sme nezanedbateľná časť občianskej spoločnosti, ktorá svoju silu ukázala aj na Národnom pochode za život v Košiciach v septembri tohto roku. S veľkým záujmom budeme sledovať Váš hlas v Národnej rade a Vaše návrhy legislatívnych zmien. Od súčasnej Národnej rady Slovenskej republiky záleží, akým smerom sa bude Slovensko uberať – či bude krajinou pre všetkých, alebo bude krajinou pod vplyvom novej ideológie, ktorá sa uplatňuje vo verejných veciach.

S úctou

MARCELA DOBEŠOVÁ,
predsedníčka Fóra života

Pápežskí spovedníci evidujú zvýšený záujem o spoveď, hovorí Mons. Krzysztof Nykiel

Vždy je čas na obrátenie

Apoštolská penitenciária je najstaršia inštitúcia Rímskej kúrie. Svoju duchovnú službu vykonáva už od dvanásteho storočia. Vatikánsky rozhlas priniesol rozhovor s regentom, t.j. sekretárom penitenciária Mons. KRZYSZTOFOM NYKIELOM.

Snímka: archív

Má zmysel zaoberať sa pokáním v dobe, ktorá nevníma hriech?

Reflexie nad historickým, kanonickým a pastoračným vývojom spovednej praxe a sviatosti pokánia rovnako ako úvahy o samotnom Apoštolskom penitenciáriu nie sú odkázané do akejsi neexistujúcej minulosti. Sviatostná spoveď je stále životodarnou miazgou Cirkvi.

Záver Roka viery priviedol do Ríma množstvo pútnikov z celého sveta. Mnohí pútnici pristúpili k sviatosti zmierenia v pápežských bazilikách Večného mesta. Naši penitenciári nás s nadšením informujú, že každú stredu pri generálnej audiencii alebo v nedeľu po modlitbe Anjel Pána sa ľudia vyznávajú zo svojich hriechov s väčšou dôverou a v duchu úprimnej kajúcnosti. Aj kostoly v okolí baziliky sv. Petra sú plné veriacich, ktorí sa chcú vyspovedať a venovať sa viac modlitbe.

Pápež František nás viac ráz vyzval, aby sme sa nebáli Boha prosiť o odpustenie. Pán je totiž šťastný, keď nám dáva svoje milosrdenstvo. Keď Svätý Otec deň po nástupe na Petrov stolec navštívil baziliku Santa Maria Maggiore a pozdravil tamjších spovedníkov, povedal im: „*Milosrdenstvo, milosrdenstvo, milosrdenstvo. Ste spovedníci, a preto buďte milosrdní k dušiam*“.

Na milosrdenstve ako aspekte kresťanského a cirkevného života pápežovi Františkovi veľmi záleží.

Božie milosrdenstvo je srdcom evanjeliovej zvesti. Ježiš prišiel, aby spasil stratených. Pápež František nalieha na to, aby sme tmočili, že Boh je nekonečné milosrdenstvo. Chce totiž v srdciach ľudí dobrej vôle vzbudiť dôveru a nádej na to, že v živote vždy môže nastať zmena. Čas na obrátenie a spásu je vždy príhodný. Pápež si želá, aby sa Cirkev svetu ukázala ako Matka a Učiteľka milosrdenstva, ako domov pre všetkých – silnejších i slabších, hriešnikov, ľahostajných a tiež pre toho, koho Cirkev odradila alebo kto cíti beznádej. Kladný dopad týchto

opakovaných výziev Svätého Otca sa skutočne dá len veľmi ťažko vyčíslieť. Z rôznych častí sveta a, ako som už povedal, tiež od našich spovedníkov, dochádzajú správy o duchovnom prebudení, ktoré stojí za povšimnutie. Veriaci pristupujú k spovedi s dôverou a s úprimnou kajúcnosťou.

Čo vás ešte zaujalo na pastoračnej činnosti Svätého Otca Františka?

Osobne ma zaujalo, že pápež František nie je len hlásateľ Božieho milosrdenstva, ale že sa sám stáva dobrým a milosrdným pastierom. Oslovuje jeho dobrota srdca, ktorá patrí všetkým ľuďom bez rozdielu, jeho bezprostrednosť a schopnosť počúvať ľudí, jeho neustále vyhľadávanie chudobných, núdzných a trpiacich. Ľudia cítia pápežovu blízkosť, vnímajú, že nie je vzdialený od ich problémov a od ich života. K svojej radosti som Svätého Otca v týchto mesiacoch osobne navštívil a mohol som konštatovať, nakoľko sú mu blízke záležitosti každého z nás a našich blízkych. Túto jeho veľkodušnosť a nehu vnímajú aj zamestnanci nášho úradu, ktorý prezývajú aj „tribunál milosrdenstva“.

Predseda USCCB so slovenským pôvodom

Nový predseda Konferencie biskupov USA (USCCB) **Mons. JOSEPH KURTZ**, arcibiskup Louisville, Kentucky, má slovenský pôvod a komunikuje aj po slovensky. Jeho starí rodičia sa prisťahovali do USA zo Zemplína. Arcibiskup Kurtz je známy svojím pastoračným a sociálnym čínením, čo mnohí spájajú s tým, že vyrastal v baníckom prostredí oblasti v Mahanoy City na východe Pennsylvánie. Do funkcie predsedu USCCB bol zvolený 12. novembra na plenárnom stretnutí amerických biskupov v Baltimore. Po svojom zvolení sa pre médiá vyjadril nasledovne: „*Náročná úloha, ktorá pred nami stojí, spočíva v pohostinnosti voči ľuďom a osobitne v službe tým, ktorí nedokážu pozdvihnúť hlas a sú zraniteľní, čo sa priamo týka našej práce s prisťahovalcami a našej služby chudobným*.“ Zároveň potvrdil aj dôraz na „*obranu práv nenarodených a tiež starých ľudí*“. Joseph Kurtz po kňazskej vysviacke počas 12 rokov úspešne pôsobil vo farnostiach diecézy Allentown. Má magisterský diplom v odbore sociálnej práce a stál v čele diecézneho strediska sociálnej pomoci. Na svojej fare sa staral aj o vlastného brata postihnutého downovým syndrómom. Šesdesiatšedemročný arcibiskup Joseph Kurtz, ktorý v úrade predsedu USCCB vystriedal newyorského kardinála Timothyho Dolana, bol doteraz podpredsedom biskupskej konferencie.

Pri každodennej modlitbe Anjel Pána sa vždy modlíme za pápeža Františka a jeho petrovský úrad.

Aké sú výzvy a nádeje spojené s aktuálnym IV. sympóziom Apoštolskej penitenciárie (konalo sa 14.–15. novembra – pozn. red.)?

Prajeme si, aby aj naše sympóziom prostredníctvom hlbšieho skúmania vývoja sviatosti zmierenia z historického, kánonického, liturgického a pastoračného hľadiska napomohlo ľuďom znovuobjaviť a lepšie doceniť radosť zo zakusovania lásky a odpustenia Otca, bohatého na milosrdenstvo, aby naši veriaci stále viac navštevovali spovednice ako privilegované miesto prežívania skúsenosti Božej lásky, ktorá prevyšuje každý hriech. Výsluhovaním sviatosti zmierenia sa kňazovi naskytuje plnohodnotná príležitosť na evanjelizovanie a ohlasovanie dobrej zvesti. Evanjelizovať neznamená iba prinášať náuku, ohlasovať pravdy viery. Evanjelizovať znamená predovšetkým šíriť dobrú zvesť evanjelia, ktorá je schopná dotknúť sa srdca človeka, a tak ho otvoriť ho pre prijatie Božej lásky.

VR

Nová evanjelizácia sa musí podrobiť tajomstvu horčičného semienka. Hneď z nej nevyrastie veľký strom

Budovať civilizáciu lásky

„Začala sa nová evanjelizácia, akoby druhé ohlasovanie, aj keď v skutočnosti je to stále to isté ohlasovanie evanjelia,“ povedal v roku 1979 pápež Ján Pavol II. Vtedy prvý raz odznel termín nová evanjelizácia. V jubilejnom roku 2000 mal kardinál JOSEPH RATZINGER prednášku Nová evanjelizácia – budovanie civilizácie lásky. Časť z nej uverejňujeme.

Snímka: archív

Evanjelizovať znamená ukázať cestu k šťastiu, učiť umeniu žiť. Ježiš na začiatku svojho verejného pôsobenia hovorí: „Prišiel som, aby som hlásal evanjelium chudobným“ (porov. Lk 4, 18). Inými slovami povedané: ja mám odpoveď na vašu základnú otázku, ja vám ukážem cestu života, cestu šťastia, dokonca ja sám som touto cestou.

Najhlbšou bídou človeka je neschopnosť radovať sa, nuda života, považovaného za absurdný a protirečivý. Táto bieda je dnes veľmi rozšírená v rôznych podobách, a to tak v materiálne bohatých krajinách ako aj v chudobných. Neschopnosť radovať sa vytvára neschopnosť milovať, vytvára závisť, lakomstvo a všetky neresti, ktoré ničia život jednotlivcov i celého sveta. Preto potrebujeme novú evanjelizáciu: ak umenie žiť zostane neznáme, potom nefunguje ani nič iné. Toto umenie však nie je predmetom vedy. Tomuto umeniu môže naučiť len ten, kto má život, ten, ktorý osobne je evanjeliom.

Cirkev evanjelizuje stále a cestu evanjelizácie nikdy neprerušila. Každý deň slávi eucharistické tajomstvo, vysluhuje sviatosti, hlása slovo života, Božie slovo, zasadzuje sa za spravodlivosť a angažuje sa v charitatívnych dielach. Táto evanjelizácia prináša svoje ovocie: dáva svetlo a radosť, toľkým ľuďom ukazuje cestu života a mnohí ďalší žijú aj bez toho, že by si to uvedomovali, zo svetla a žiarivého tepla tejto permanentnej evanjelizácie.

Napriek tomu však pozorujeme aj proces postupného odkresťančovania a straty základných ľudských hodnôt, čo právom vzbudzuje obavy. Veľká časť súčasného ľudstva nenačhádza v permanentnej evanjelizácii Cirkvi evanjelium, teda presvedčivú odpoveď na otázku: „Ako žiť“?

MODERNÉ METÓDY

Preto popri permanentnej a nikdy neprerušenej evanjelizácii hľadáme aj novú evanjelizáciu, schopnú zachytiť aj ten svet, ktorý si nenašiel prístup ku „klasikej“ evanjelizácii. Všetci potrebujú evanjelium, evanjelium je určené všetkým, nielen vymedzenému okruhu adresátov. To nás núti hľadať nové cesty, aby sme mohli priniesť evanjelium všetkým.

Iste musíme rozumným spôsobom používať aj moderné metódy, aby nás bolo počuť alebo, lepšie povedané, aby sa Pánov hlas stal ľahšie dosiahnuteľným a zrozumiteľ-

ným. Nehľadáme však poslucháčov pre nás, nechceme zvýšiť vplyv a rozsah našich inštitúcií, ale chceme slúžiť dobru jednotlivcov a ľudstva a vytvárať priestor pre toho, ktorý je život. Toto zrieknutie sa vlastného ja tým, že ho ponúkame Pánovi pre spásu ľudí, je základnou podmienkou opravdivej služby evanjeliu.

NEHOVORIŤ V SVOJOM MENE

„Ja som prišiel v mene môjho Otca a neprijímate ma. Keby prišiel niekto iný vo svojom vlastnom mene, toho by ste prijali,“ hovorí Pán (Jn 5, 43). Rozpoznávací znak Antikrista je v tom, že hovorí v svojom vlastnom mene. Znakom Syna je jeho spoločenstvo s Otcom. Syn nás uvádza do trojičného spoločenstva, do kruhu večnej lásky, ktorej osoby sú „čirý vzťah“, čirý akt dávania sa a prijímania sa. Trojičný obraz, viditeľný v Synovi, ktorý nehovorí vo vlastnom mene, ukazuje životnú formu pravého evanjelizátora. Veď evanjelizovať neznamená iba formu ako hovoriť, je to spôsob života, znamená žiť v počúvaní a stávať sa hlasom Otca. „Nebude hovoriť sám za seba, ale bude hovoriť, čo počuje,“ hovorí Pán o Duchu Svätom (Jn 16, 13). Táto kristologická a pneumatologická forma evanjelizácie je súčasne aj ekleziologickou formou: Pán a Duch budujú Cirkev, spájajú sa s Cirkvou. Ohlasovanie Krista, hlásanie Božieho kráľovstva predpokladá počúvanie jeho hlasu v hlase Cirkvi.

Z tejto zákonitosti zrieknutia sa vlastného ja vyplývajú veľmi praktické dôsledky. Iste, treba študovať všetky rozumné a morálne prijateľné metódy, povinnosťou je zapájať tieto nové možnosti komunikácie. Lenže slová a celé umenie komunikácie si nemôžu podmaniť človeka v tej hĺbke, ku ktorej môže prísť evanjelium. Pred niekoľkými rokmi som čítal životopis istého vynikajúceho kňaza nášho storočia, dona Didima, farára v Basane del Grappa. Don Didimo hovorí: „Ježiš cez deň kázal a v noci sa modlil.“ Touto jednoduchou myšlienkou chcel povedať, že Ježiš získal svojich učeníkov od Boha. To isté platí dodnes. Nie my si môžeme získať ľudí. Musíme ich dostať od Boha a pre Boha. Všetky metódy ak nestoja na modlitbe sú prázdne. Slovo ohlasovania vždy musí byť zvažované intenzívnym životom modlitby.

K tomu musíme dodať ešte jeden krok. Ježiš cez deň kázal a v noci sa modlil, ale to nie

je všetko. Celý jeho život, ako to veľmi pekne ukazuje Evanjelium podľa Lukáša, bol cestou ku krížu, stúpanie smerom do Jeruzalema. Ježiš nevykúpil svet peknými slovami, ale svojím utrpením a svojou smrťou. Práve jeho utrpenie je nevyčerpatelným zdrojom života pre celý svet, utrpenie dáva silu aj jeho slovu.

UTRPENIE DÁVA SILU SLOVU

Sám Pán rozšíril a prehĺbil podobenstvo o horčičnom zrnku a podobenstvom o obilnom zrnku, ktoré zomiera v zemi (porov. Jn 12, 24), vyjadril zákon duchovnej plodnosti. Tento zákon platí až do konca sveta a spolu s tajomstvom horčičného zrnka je základom novej evanjelizácie. Potvrdzujú to celé dejiny a v dejinách kresťanstva by to bolo ľahké dokázať. Tu by som rád spomenul len počiatok evanjelizácie sv. Pavla. Úspech jeho misijného posolania nebol ovocím vysokého rétorického umenia ani pastoračnej múdrosti. Jeho plodnosť sa spájala s utrpením, v spoločenstve utrpenia s Kristom.

„Ale znamenie nedostane, iba ak znamenie proroka Jonáša,“ hovorí Pán o skazenom a cudzoložnom pokolení (Mt 12,39). Jonášovým znamením je ukrižovaný Kristus a sú ním aj jeho svedkovia, ktorí dopĺňajú, „čo chýba Kristovmu utrpeniu“ (Kol 1,24).

Vo všetkých obdobiach dejín sa vždy znova potvrdzovali Tertuliánove slová: „Krv mučeníkov je semenom kresťanov.“ Veľmi pekne to vyjadruje sv. Augustín, keď interpretuje 21. kapitolu Evanjelia podľa Jána, kde je úzko spojené predpoved' Petrovho umučenia a poslanie byť rybárom. Sv. Augustín komentuje tento text (Jn 21,16) slovami: „Pas moje ovce, teda trp za moje ovce.“

Matka nemôže dať dieťaťu život bez utrpenia. Každý pôrod si vyžaduje utrpenia a stávať sa kresťanom je pôrod. Môžeme to zopakovať aj Pánovými slovami: Božie kráľovstvo si vyžaduje násilie (porov. Mt 11,12; Lk 16,16), ale Božím „násilím“ je utrpenie, ktoré on berie na seba, je ním kríž. Nemôžeme dať život druhým bez toho, že by sme neobetovali náš vlastný život. Proces zriekania sa seba samých, ktorý sme spomínali vyššie, je konkrétnou formou dávania vlastného života, vyjadrenou množstvom rozmanitých spôsobov. Myslíme pritom aj na slová nášho Spasiteľa: „Kto stratí svoj život pre mňa a pre evanjelium, zachráni si ho“ (Mk 8,35).

-red-

Medzník novej evanjelizácie, katechézy a vyučovania náboženstva

YouCat

od mladých pre mladých

YouCat sa už teraz často spomína v súvislosti s novou evanjelizáciou. Termín YouCat vznikol spojením dvoch anglických slov: youth – mládež, mládežnícky, a catechism – katechizmus.

Pozrime sa najskôr na predhistóriu YouCat-u. Druhý vatikánsky koncil na rozdiel od Tridentského koncilu nežiadal vypracovanie nového univerzálneho katechizmu, ale iba katechetického direktória. Urobil tak v Dekréte o pastorálnej službe biskupov v Cirkvi *Christus Dominus*, v článku 44. Následne vyšli dve direktória: v roku 1971 a 1997. Pokoncilový vývoj katechézy však stále viac smeroval k jej rozkúskovaniu, fragmentácii.

METÓDA NA ÚKOR OBSAHU

O tomto vývoji sa obšírne vyjadril kardinál Ratzinger ako prefekt kongregácie pre náuku viery na katechetickú konferenciu v Paríži a v Lyone roku 1983. Vo svojej známej prednáške *Odvzdávanie viery a zdroje viery* kritizoval zanechanie literárneho a teologického žánru katechizmu. Poukázal na prehnané zdôrazňovanie metódy na úkor obsahu; že sa pravda podriaďovala praxi; dominantnosť antropológie nad teológiou, kde zavládol radikálny antropocentrizmus a sociológia spolu so skúsenosťou sa stali novými kritériami pre pochopenie viery. Viera sa už neohlasovala v jej celistvosti a ani v jej podstate. Benedikt XVI. to dokumentoval nasledovným zážitkom. V Nemecku sa stretol s matkou, ktorá mu povedala: „Môj syn, žiak základnej školy, sa práve doma učí z náboženstva kristológiu na tému Kyrios a jeho loghia, prameň č. 16; ale zatiaľ ešte nič nepočul o siedmich sviatostiach ani o dvanástich článkoch apoštolského vyznania viery.“

Kardinál Ratzinger poukázal v spomínanej prednáške aj na východisko zo žalostného stavu katechizácie v západnej Európe. Toto východisko jadrne vyjadril v rozhovore s Vittorio Messorim: „Je veľmi dôležité rozpačovať sa na to, že sa od samotných prvých čias kresťanstva v katechéze stretáme s trvalým a nezanedbateľným jadrom odovzdávaným vo výchove na vieru. Toto jadro použil vo svojom katechizme aj Luther. Aj rímsky katechizmus, ktorý sa odhlasoval na koncile v Tridiente. Celá náuka o viere je v jadre obsiahnutá v týchto štyroch základných prvkoch: apoštolské vy-

znanie viery, Otče náš, Desatoro Božích prikázaní a sviatosti. V týchto štyroch prvkoch je základ kresťanského života a v nich je syntéza cirkevnej náuky založenej na Písme a Tradícii... A teraz si predstavte, že pre mnohé dnešné katechézy túto základnú štruktúru opustili. Následky sa už ukazujú: nové generácie strácajú tradičný *sensus fidei* (zmysel pre vieru) a nie sú schopné vidieť svoje náboženstvo ako celok.“

Tieto a mnohé iné myšlienky kardinála Ratzingera publikované v knihe Vittoria Messorioho *Rapporto sulla fede* (Správa o viere) boli označené za spiatocnícke a to aj vo vnútri Cirkvi. Messori hovorí „o veľkej medzinárodnej sieti katolíckych kníhkupectiev, spravovanej rehoľníkmi a rehoľnými sestrami, ktorá odmieta predávať knihu *Správa o viere. Odsúdili ju totiž ako 'reštauračný manifest' nebezpečného Pancierového kardinála.*“

Napriek tomu dva roky po katechetickú konferenciu v Lyone a Paríži na mimoriadnej biskupskej synode v Ríme roku 1985 konanej pri príležitosti 20. výročia ukončenia Druhého vatikánskeho koncilu sa synodálni otcovia zhodli na potrebe zostavenia univerzálneho katechizmu. Ján Pavol II. vymenoval za hlavného koordinátora na jeho zostavovanie kardinála Ratzingera. *Katechizmus Katolíckej cirkvi* (KKC) uzrel svetlo sveta roku 1992, jeho typické latinské vydanie 1997. Nie je potrebný veľký dôvtip, aby sme si v KKC mohli všimnúť skonkrétnenie myšlienok kardinála Ratzingera o katechéze. KKC sa napriek skeptickým predpovediam stretol s veľkým záujmom a úspechom. Vyšiel doteraz v 12 miliónovom náklade.

KOMPENDIUM NEKÚPIM

V roku 2005 vyšlo *Kompéndium Katechizmu Katolíckej cirkvi* (KKKC).

Keď viedenský arcibiskup kardinál Schönborn – spolupracovník kardinála Ratzingera na vypracovaní KKC – predstavoval vo svojej diecéze toto kompendium, jedna matka vyhlásila: „Pán kardinál, chcela som svojim dospievajúcim deťom kúpiť toto kompendium, ale ono je pre mládež úplne nepoužiteľné. Nekúpim ho.“ Nato kardinál povedal Bernardovi Meuserovi, vydavateľovi nemeckej verzie KKKC a neskoršiemu vydavateľovi YouCat-u: „Vlastne by sme potrebovali naozaj niečo špeciálne pre mladých.“

Touto kritikou sa naštartoval proces, ktorý zastrešoval kardinál Schönborn a ktorý vyústil do vydania YouCat-u. Potrebu univer-

Snímka: YouCat

zálného mládežníckeho katechizmu vyjadril už roku 1985 na spomínanej synode bostonský kardinál Law, keď v cicerónskej latinčine povedal: „*Juvenes Bostoniensis, Leningradensis et Sancti Jacobi in Chile induti sunt 'Blue Jeans' et audiunt et saltant eandem musicam*“ (Mladí v Bostone, Leningrade a v Chile, všade nosia džínsy, počúvajú tú istú hudbu a tancujú na ňu). Chcel tým povedať, že v globalizovanom svete by mala aj viera nájsť spoločnú reč. Stalo sa tak práve v prípade YouCat, ktorý doteraz vyšiel už v 2 miliónovom náklade v 25 jazykoch. Naplnil tým požiadavku KKC, aby sa na jeho podklade vypracovali lokálne či kategóriálne katechizmy. Práve YouCat je príklad kategóriálneho katechizmu, ako to povedal pri jeho prvotnej prezentácii koncom marca 2011 kardinál Schönborn.

Svätý Otec Benedikt XVI. v predhovore opisuje najprv predhistóriu YouCat-u: spomína Druhý vatikánsky koncil, biskupskú synodu v Ríme 1985 a vydanie KKC. Na mladých apeluje týmito slovami: „*Študujte katechizmus! Zo srdca si to želám. Študujte katechizmus vášnivo a vytrvalo. Študujte ho v tichu svojej izby, čítajte ho v dvojici, na stretnutí s priateľmi, vytvárajte študijné krúžky, podelte sa o svoj názor na internete. Vo svojej viere by ste mali byť zakorenení oveľa hlbšie ako generácia vašich rodičov.*“

CHOĎTE NA ZMRZLINU

YouCat je jedinečný po viacerých stránkach. Jednou z nich je aj jeho vznik. Na jeho počiatku stoja publicistka Michaela Heeremanová, matka viacdetnej rodiny, a kňaz Johannes zu Eltz, ktorí od roku 1994 realizovali v Nemecku tzv. „Relicamps“, teda mládežnícke náboženské tábory. Po svetovom dni mládeže v Kolíne nad Rýnom roku 2005 dostali účastníci „relicampu“ ponuku podieľať sa na vzniku mládežníckeho katechizmu. Minimum z nich vedelo, čo to katechizmus je, nakoniec sa však dali prehovoriť a oduševniť. Skupina skalných sa rozšírila, pribudli k nim od Cirkvi vzdialenejší a aj evanjelici. Nakoniec sa náboženský tábor zmenil na katechizmový

tábor s vyše 50 chlapcami a dievčatami vo veku 15 až 25 rokov. K dvom hore uvedeným animátorom sa pridali ešte Christian Schimitt, kňaz komunity Emanuel, a už spomínaný vydavateľ a publicista Bernhard Meuser, otec viacdsetnej rodiny.

Po prvom letnom katechizmovom tábore sa štyria animátori stretli v Ríme s odborníkom na katechetiku, predložili mu prvú pracovnú verziu a povedali mu o svojom projekte, ako chcú prepracovať KKKC na mládežnícky katechizmus. Na konci debaty katechéta vyhlásil: „*Zabudnite na to a choďte radšej na zmrzlinu.*“ Zdalo sa nezlučiteľné, aby to bol katechizmus, ktorý verne interpretuje KKC a KKKC a je zároveň zrozumiteľný mládeži.

Animátori našťastie poslúchli len druhú časť odborníkovej výzvy a po zmrzline išli na adoráciu. Po nej prišiel záchranný nápad: každá otázka bude zodpovedaná dvoma textami. Tučné písmo bude mať štýl učiteľského úradu KKC vychádzajúci z Tradície a dlhší text normálneho písma bude používať jazyk mladých 21. storočia. Podľa tejto schémy vznikla po letnom tábore 2007 nová verzia, na ktorej sa pracovalo ďalšie dva roky. Medzičasom a v nasledujúcom období pribúdali do projektu ďalšie prvky ako okraje; citáty osobností Cirkvi, ale aj vedcov, básnikov, politikov, z ktorých niektorí nie sú katolíci; slovník; paličkové postavičky...

ATLAS NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY

YouCat je jedinečný aj formou svojho vzniku. Vznikol šťastnou syntézou iniciatív zhora a zdola, pričom tu mladí nie sú iba objektom – adresátmi katechizmu, ale aj jeho subjektom – tvorcami. Jeho tvorcom je viacgeneračné spoločenstvo vzájomného počúvania. Mladí počúvali a snažili sa pochopiť texty KKC a KKKC a na druhej strane kňazi, teológovia, katechéti načúvali mladým, čo a prečo im je na katolíckej viere nezrozumiteľné. Pokiaľ ide o adresátov, YouCat sa odporúča birmovancom, na pastoračiu mládeže, ale aj starším. Mnohí ho charakterizujú ako nástroj novej evanjelizácie. Vo vzťahu ku školskému vyučovaniu náboženstva, nenahrádza učebnice, vyučovanie má obohatiť a doplniť. Čím je atlas na zemepise (geografii), tým by mal byť YouCat na náboženskej výchove. Ako atlas nenahrádza učebnicu zemepisu, podobne je to s mládežníckym katechizmom vo vzťahu k školskej katechéze.

YouCat môže byť veľkým prínosom aj pre Slovensko v súvislosti so školskou reformou a vyučovaním náboženstva. Na Slovensku je dlhodobá tradícia „konfesionálneho charakteru školského vyučovania náboženstva“. V poslednej dobe prichádzajú viaceré signály, ktoré túto tradíciu oslabujú a naznačujú tendenciu uberať sa smerom ku kultúrnemu charakteru, zameranému na poznanie náboženstiev. Keď sa teraz u nás úmyselne redu-

kuje obsahová stránka učiva tak v iných predmetoch ako aj na náboženskej výchove, prítomnosť YouCat-u poukazuje na dôležitosť obsahu a jeho závažnosti. „*Viera*“, ako hovorí kardinál Lehman „*nie je jednoducho logicky odvoditeľná a tvorivým ľudským duchom zostaviteľná, ale vždy znamená spomienku na spásne činy Božie, je živé rozpamätanie sa (anámnesis, memoria), ktorým sa slovom a sviatosťami dosahuje prítomnosť viery.*“ Vhodne tu zapadá aj výrok blahoslaveného Johna Henryho Newmana o viere: „*Je to niečo, čo ti bolo zverené, a nie, čo si ty objavil; niečo, čo si prijal, a nie, čo si ty vymyslel.*“

Popri všetkých prednostiach zostáva YouCat iba pomôckou. Tak ako pri každej pomôcke, každým nástroji podstatné je, v koho rukách sa nachádza. A tak nezabúdajme, že nie katechizmus alebo metódy sú najdôležitejšie, ale zanietení katechéti. Nech nám všetkým k potrebnej zanietosti Pán Boh pomáha.

ThDr. MARTIN MICHALÍČEK

Vzhľadom na dočasné nefungovanie slovenskej mutácie
www.youcat.org, kde boli k dispozícii prezentácie k práci s YouCat-om, ich nájdete na www.dkunitra.sk

ROK VIERY

FARÁR RÍMSKOKATOLICKEJ
 FARNOSTI BRATISLAVA – PRIEVOZ
 V RUŽINOVE A KATECHISTI
 NEOKATECHUMÉNATNEJ
 CESTY
 VÁS POZÝVAJÚ NA

KATECHÉZY

PRE DOSPELÝCH A MLÁDEŽ
 OD 28.10.2013 KAŽDÝ PONDELOK
 A ŠTVRTOK O 18:45 HOD.

V KAPLNKE KOSTOLA
 SV. VINCENTA DE PAUL
 V RUŽINOVE, TOMÁŠIKOVA 8

M. Michalíček: Rodičia sú pre deti najkompetentnejší vychovávateľia vo viere, lebo ich najviac ľúbia

Snímkou: archív M. M.

YouCat je určený najmä mladým ľuďom. Ako prijala slovenská mládež YouCat?

Slovenčina bola jedným z prvých jazykov, do ktorého bol YouCat preložený, dnes ich je asi 30. Čo sa týka jeho prijatia medzi slovenskou mládežou, netrúfam si na nejaké objektívne hodnotenie, hoci od jeho vydania uplynulo asi dva a pol roka. S určitou istotou však viem povedať, že vydanie v mäkkej väzbe je už vypredané.

Vo farnosti, v ktorej pôsobím – Nitra Klokočina –, už tretí rok pripravujeme birmovancov podľa YouCat-u. Spolubratia kňazi a aj animátori sú s touto formou prípravy veľmi spokojní. Ide prakticky iba o polovicu samotnej prípravy – tú vedomostnú. Druhou, nemenej dôležitou polovicou, je formačná, evanjelizačná časť, ktorú tvoria svedectvá, živá hudba, pantomíma, film...

YouCat ako katechizmus vysvetľuje v čo či v koho veriť. V súčasnosti však skôr zaujíma mladých ľudí, a nielen ich, prečo veriť. Čo treba robiť, aby vznikol záujem o Boha, o vieru, a tak následne aj záujem o YouCat a jeho čítanie medzi hľadajúcimi či neveriacimi?

YouCat to nie je iba žltý katechizmus. Je to projekt, ktorý tvoria ďalšie knihy v nate-raz štyroch rôznych farbách: hnedá – modlitby pre mladých, resp. mládežnícky „breviár“; oranžová – príprava na birmovku; zelená – vreckový kalendár a fialová – spoved', „update“ pre dušu. Posledné dve farby v slovenčine ešte nevyšli. V júni 2014 má vyjsť v nemčine modrý DoCat – čo robiť, kde sa pre mladých predstaví sociálna náuka Cirkvi a v septembri 2015 by mala vyjsť červená YouCat Jugendbibel, Biblia pre mladých v štýle YouCat.

YouCat je okrem knižných publikácií katechizačné a evanjelizačné úsilie založené na metóde ThINC. Ide o prepojenie štyroch pilierov: teológie (Th), internetu (I), zosieťovania (N-networking) a kreativity (C). Pilier Th je o pravovernosti; I je o oslovení a zachytení mladých tam, kde sa nachádzajú, teda na webe; N je o prepojení virtuálnej a konkrétnej reality a C je o vymýšľaní nových nápadov a metód.

ThINC je dôležitý aj v tej súvislosti, že

Vzbudzovať zvedavosť

O problematike evanjelizácie na začiatku 21. storočia sme sa porozprávali s MARTINOM MICHALÍČKOM, riaditeľom Katechetického diecézneho úradu Nitrianskej diecézy.

knihy a ich čítanie nie sú dnes „in“ a to platí zvlášť pre mladých. Žijeme v dobe ob-razu, a nie slova, v dobe pozerania, a nie počúvania...

Aby vznikol záujem o Boha a vieru, je teda potrebné vnímať YouCat nie iba ako zá-zračnú knihu, ňou nie je, ale ako pomôcku a metódu, ktorá uľahčí osloviť dnešného človeka.

Ježiš po vzkriesení Jairovej dcéry prikázal, aby dali dievčaťu jesť. Nenasledovali nijaké teologické prednášky, nijaké diš-puty. Dalo by sa povedať, že ponúkol zážitok, ktorý automaticky vedie k záujmu o Krista a jeho učenie. Dá sa v dneš-nom premedializovanom svete ešte ponúknuť zážitok, ktorý by vzbudil záu-jem o Krista?

Hovoril o tom na medzinárodnom kate-chetickom kongrese v Ríme v septembri 2013 Rino Fisichella, ktorý má na starosti pápežskú radu pre napomáhanie novej evanjelizácie, v tomto zmysle: Úlohou nás kresťanov je vzbudzovať zvedavosť na náš životný štýl, vyprovokovať ostatných k otázkam. Keď to dokázala hŕstka ve-riacich v multikultúrnej Antiochii pred tak-mer 2000 rokmi, tak z vyše miliardy katolíkov sa dnes nenájdje dostatočný počet podobných „provokatérov“? Osobne si myslím, že viac ako o nejakých „vymaka-ných“ taktikách a pastoračných plánoch je to o svedectve každodenného života, byť kvasom...

Pristavme sa pri hľadajúcich. Pri nich sa zvykne problém prečo veriť mieša s problémom v čo veriť. Sú k dispozícii katechézy pre tých, čo sa ešte nezrodili pre vieru?

Katechéza je podľa cirkevných dokumen-tov určená pre obrátených. Pre hľadajúcich, či nerozhodných je skôr svedectvo a prvot-né ohlasovanie, kerygma. V tomto zmysle je výborným nástrojom kurz Alfa, kurz Ob-jav Krista alebo kurz Filip. V každom deka-náte by malo byť miesto, kde prebieha živý katechumenát, ktorý je základným vzorcom každého katechetického úsilia.

Už aj u nás sa začína čoraz častejšie ozý-vať názor: Boh áno, Cirkev nie. A netýka sa to len katolíkov. V rámci dejín Cirkvi to nie je nič nové, ale nárast zástancov tohto názoru je už alarmujúci. Prečo súčasný človek odmieta Cirkev? Čo sa s tým dá robiť?

Pán Ježiš sa venoval aj masám, aj úzkej skupine ľudí a jednotlivcom. Potrebné je jedno robiť a druhé nezanedbávať. Inými

slovami – mali by sme sa rozlúčiť s pre-vládajúcim zameraním na budovanie, resp. udržiavanie ľudovej Cirkvi, Cirkvi nás a popri „celoplošnej, paušálnej“ pastorácii sa zamerať aj na špecifické potreby dnešné-ho človeka. Kde-tu už počuť o pastorácii rozvedených a znovu zosobášených, chystá sa mimoriadna biskupská synoda, kde je za-hrnutá aj táto oblasť. Myslím si, že zá-kladom sú malé spoločenstvá, ktoré majú prepojenie s hierarchiou Cirkvi. V masovej Cirkvi by malo viac cítiť rodinný rozmer.

Jána Pavla II. a Benedikta XVI. môžeme označiť za otcov novej evanjelizácie. Obaja hovoria v rámci tohto „prog-ramu“ aj o nových metódach.

Mne sa páči, čo robí v Nitre miestne Cen-trum pre rodinu (CPR): evanjelizačné akti-vity (kurz Filip), duchovné aktivity (raz do mesiaca modlitby za rodiny v kríze, man-želské spoločenstvá), charitatívna činnosť (pôstna polievka Podel'me sa, vianočný jar-mok, burza šatstva...), letný rodinný tábor, športové aktivity...

Keby v rámci každej diecézy boli aj ob-lastné CPR s patričnou autonómiou ale aj prepojenosťou s diecéznym CPR, i to by bol významný príspevok k novej evanjeli-zácii. Talianski biskupi hovoria o pastorač-nej konverzii.

Páter Generál Spoločnosti Ježišovej Adolfo Nicolás, SJ, pri ohlasovaní inte-lektuálneho apoštolátu okrem iného po-vedal: „Mladí ľudia majú nové otázky. Je to nová hudba k starým otázkam. Možno poznáme slová, ale melódia je nová. Musí-me sa naučiť, ako hľadať odpovede, nie mať odpovede.“ Odpovedať nemajú len kňazi, učители či katechéti, ale my všetci. Sme však vôbec na to pripravení po inte-lektuálnej stránke?

Prvoradá vo formácii a apoštoláte je láska. Čím viac lásky, tým viac kompeten-cie. Preto sú pre deti najkompetentnejšími vychovávateľmi vo viere rodičia, lebo ich najviac ľúbia. Samozrejme, časom zistia, že potrebujú aj vedomosti, a preto je dôležité, aby mali kam zájsť s konkrétnymi otázkami a dostali na ne konkrétne odpovede, a nie frázy. Pre mladého človeka sú takýmito vy-chovávateľmi prirodzené authority a partia, spoločenstvo. Nie je to teda na prvom mies-te ani o obsahu, ani o metóde, ale o osob-nosti, ktorá ohlasuje. Ak táto osobnosť žije koherentným, autentickým životným štý-lom, láska ju privedie aj k správne-mu obsa-hu, aj k primeraným metódam formácie a evanjelizácie.

Za rozhovor d'akuje PAVOL PRIKRYL

Podporte časopis

VOX

Objednajte si ho

na rok 2014

Ročné predplatné je 10 €,

polročné 6 €.

Objednávku pošlite na

vox@prikryl.sk

alebo

prikryl62@gmail.com

Náboženský zmysel kultúry

Kultúra úzko súvisí s ľudskou intelektualitou a schopnosťou poznávania. Svet kultúry je prostredie, ktoré tvorí človek sám, v ktorom žije a snaží sa ho poznávať. Človek sa vplyvom kultúry stále viac stáva človekom.

Podstatným prvkom kultúry je zameranie na cieľ. Tento cieľ môže byť čisto duchovný, spojený s Bohom a odpútaný od materialistických vecí. Môže byť aj čisto hmotný, zameraný na bohatstvo a blahobyť.

Je dôležité, aby človek mal určitú hierarchiu hodnôt, aby duchovné hodnoty mali prednosť pred materiálnymi, aby nižšie hodnoty slúžili vyšším, ušľachtilejším, aby sa každá z týchto hodnôt neuplatňovala samostatne, ako jediná.

Základom kultúry je teda súlad hodnôt. Tento súlad, táto harmónia spočíva v tom, že rôzne kultúrne prejavy sa síce uplatňujú každý zvlášť, ale nikdy nie každý pre seba, ale naopak v súlade odstupňované s ostatnou tvorbou.

VZÁJOMNÉ DOPLŇANIE SA

Profesor Ladislav Hanus chápe kultúru ako ľudskú prácu a výsledok ľudskej práce. Ako zmocňovanie sa skutočnosti, pričom zdôrazňuje, že nositeľom kultúry je veriaci človek s nadprirodzeným určením Božieho Synovstva, čím ideál kultúry vychádza z prameňa bytia do jeho posledného cieľa. Z tohto dôvodu L. Hanus tvrdí, že kultúra má náboženský zmysel, ktorý v sebe skrýva objektívny výsledok ľudskej činnosti, ktorý tak svedčí o Tvorcovi a jeho výške. Tak kultúrne dielo skrýva v sebe dvojité bytie a to hmotné vyjadrujúce spôsobom techniky, a duchovné, požadujúce vieru.

Erich Fromm hovorí, že nemôže byť takej kultúry v dejinách ľudstva, ktorá by nebola náboženská. Zakladateľ duchovnej služby stredísk umelcov v Poľsku dr. Wiesław Niewegłowski tvrdí, že spojenie náboženstva a kultúry nezačína kresťanstvom, ale súvisí s dejinami ľudstva od počiatku. Náboženstvo a kultúra napriek tomu, že sú rôzne v svojich cieľoch a formách, ustavične sa prenikajú a vzájomne sa doplňajú. Náboženstvo kultúru inšpiruje, napomáha, integruje.

Oblasť náboženského a duchovného života kladie osobitné požiadavky na kultúru a kultúrnosť človeka. Náboženstvo samo o sebe nie je len zdrojom kultúry ako takej, ale jeho realizácia si nárokuje osobitný typ kultúry, ktorý zahŕňa hlavné formy a prejavy náboženského života.

UMELECKÁ FUNKCIA NÁBOŽENSTVA

Umenie je prejavom duchovného života človeka. Snaží sa vyjadriť krásu prostredníctvom zmyslovej formy. Krása je duchovná hodnota podobne ako dobro alebo pravda. Ale náboženstvo sa nedá stotožniť s umením, ako to robili starí Gréci, pre ktorých samotné umenie bolo náboženstvom. Na druhej strane

sa náboženstvo ani nedá izolovať od umenia. Pretože každé pravé umenie je v subjektívnej podstate náboženské, hoci nemôže náboženstvo úplne nahradiť. Umenie je iné ako vedecské objavovanie pravdy. Tak isto umenie je iné ako snaha o mravné dobro. Nemôžeme si myslieť, že umenie spadá pod nejaké morálne normy. Takéto presvedčenie pramení v nedostatočnom rozlišovaní medzi umením a umelcom. Jediné umelec, ktorý je slobodný človek, schopný poznania, nesie aj morálnu zodpovednosť.

Umenie nie je samo o sebe ani slobodné, ani nerozmyšľá, preto nespadá pod morálne normy. Umenie ako také spadá pod estetické normy, pretože sa riadi estetickými pravidlami. Umelec sa má riadiť morálnymi normami, a tak má aj morálnu zodpovednosť. Etika si vyžaduje, aby umelec rozvíjal svoje schopnosti, pripomína mu, že jeho dielo nemá byť egoistické, ale má sociálny rozmer, teda má byť aj pre iných. Umelec môže vo svojom diele znázorňovať aj zlo, ale nesmie ho znázorňovať akoby bolo dobrom a opačne.

KRÁSOU K PRAVDE

Každé umenie má subjektívne svoj základ v určitom svetonázore, pretože sa v ňom odráža postoj umelca k skutočnosti. Umenie však nemá len subjektívnu stránku, ale aj objektívnu. Predpokladá totiž krásu, ktorú umelec vníma. Nemôžeme poprieť objektívny prvok krásy, pretože bez nej by nebola možná intuícia. Ona krásu netvorí, ale ju predpokladá. Krása je niečo transcendentné, tak ako samotné súcno, ako pravda a dobro. Krása sa zhoduje s jestvujúcim súcnom a pravdou. Krása usmerňuje človeka pre poznanie jeho pravdy, a tak isto smeruje človeka aj preto, aby toto bytie chcel ako dobro. Preto musíme ľudí učiť tejto kráse a to aj skrze kultúru, ktorá pomáha nachádzať pravdu o sebe samom.

Dejiny umenia, ba celej kultúry sa javia ako manifestácia duchovnej slobody. Estetický postoj, zážitok a hodnotenie patria k prejavom tejto slobody. V estetickom zážitku sa človek razom akoby na chvíľu stal novou bytosťou, mení sa jeho vzťah k veciam, pritom si neuvedomuje, v čom táto zmena spočíva. V estetickom zážitku dochádza k hlbokej skúsenosti.

MYSTICKÁ SKÚSEŇ

Hoci je krásu transcendentnou vlastnosťou skúsenosti, predsa patrí do poriadku prirodzenej skúsenosti. Ale estetický a mystický zážitok nie je to isté. Základom mystiky je nadprirodzene dané rozjímavé spojenie ľudskej duše s Bohom, ktoré je nezávislé na činnosti prirodzenej schopnosti

Sara Joseph: Čas osvieženia

duše. Medzi zážitkom krásy a mystickou skúsenosťou je podstatný rozdiel. Mystická skúsenosť predpokladá stav, v ktorom je duša zbavená nielen akýchkoľvek nedostatkov, ale aj všetkých pozitívnych vzťahov k stvoreným veciam. Túži po tom najdôvernejšom spojení s Bohom, akého sa dá v tomto živote dosiahnuť. Skúsenosť krásy predpokladá, že duša sa obracia k veciam, k plnosti toho, čo veci môžu človekovi poskytnúť. To je práve opačný postoj. Jediná výraznejšia analógia medzi mystickou a estetickou skúsenosťou spočíva v tom, že v oboch hrá veľkú úlohu nazeranie intelektu na „predmet“, alebo pohľad na predmet v jeho celistvosti. Estetický zážitok sa v podstate rozvíja vtedy, keď v umeleckom diele odhalíme a zakúsime nejakú kvalitu, ktorá aktivizuje našu myseľ. Estetická intuícia je Božím vnuknutím iba nepriamo, pretože bezprostredne je to prirodzený úkon, ku ktorému človek priamo dochádza vlastnou silou a vlastnými schopnosťami. Na proti tomu náboženská kontemplácia je úkon, ktorý spôsobuje v ľudskej duši Boh. K nej sa človek nedostane sám so svojimi prirodzenými schopnosťami. Tak isto aj účinky mystickej kontemplácie patria k nadprirodzenému poriadku. Estetika a náboženstvo si neprotirečia, majú analogickú štruktúru, ale v náboženskej kontemplácii ide o niečo viac ako v estetickom zážitku. Na druhej strane nemôžeme estetickú skúsenosť oddeliť od náboženskej, pretože aj estetická skúsenosť, skúsenosť krásy, dokáže prostredníctvom symbolov vyjadriť a priblížiť človekovi niečo z mystickej skúsenosti.

Musíme viesť ľudí aj pomocou kultúry k tomu, aby dokázali objavovať krásu, ktorá ich obklopuje a za tým všetkým vidieť aj prvú príčinu všetkého, ktorá dáva zmysel všetkému a ku ktorému všetko smeruje.

Ján Maršálek: Nemienim klamať sám seba a zrádzať svoje presvedčenie

Bez nádeje sa padá do ničoty

Píše najmä poéziu, doteraz vydal päť zbierok. Venuje sa však tiež literárnej kritike a publicistike, príležitostne aj iným oblastiam literatúry. Rediguje internetový občasník PriestorNet.

JÁN MARŠÁLEK.

V jednej básni ste napísali: „Nebolo by rieky, keby nebol prameň.“ Kde je prameň vašej básnickej rieky?

Mohol by som sa odvolať na Pôvodcu všetkého, na dar talentu a inšpirácie, ale držiak sa pri zemi poviem, že moja básnická rieka vychádza z uvažovania o svete, z úsilia svet ako-tak pochopiť, pozrieť sa naň z inej strany a vyjadriť (aspoň v náznaku) jeho zmysel. Trochu inak povedané, moja tvorba je plodom túžby po krásnej a tiež formou sebarealizácie.

Patríte ku generácii, ktorej detstvo či mladosť poznačila ateizácia, pionierske sľuby, zväzacké záväzky, normalizácia... Vo vašej poézii je však priam bytostne prítomná vertikála života k Podstate, z ktorej vychádza plnohodnotnosť a zmysluplnosť života. Kto alebo čo formovalo vaše životné názory a literárne čítanie? Mali ste, máte nejaký literárny vzor?

Myslím, že každý je v istom zmysle dieťaťom svojej doby. Nikto sa nevie a nemôže celkom vyvliecť z dobových pomerov. (Hoci ako kresťania patríme inam, sme občanmi Božieho štátu.) Spoločenské ovzdušie, v ktorom som vyrastal, ma nutne ovplyvňovalo (aj v tom zmysle, že vzrastal vo mne odpor voči komunizmu), no vždy som mal korekciu v rodinnej výchove. A tak som sa postupne prepracoval k vedomej kresťansko-katolíckej viere a k dielam takých básnikov, spisovateľov a mysliteľov, ktorí vytrvali v pravde, opierajúc sa o stáročiami preverené normy a hodnoty (etické aj estetické).

Myslím si, že môžeme smelo povedať, že svojou tvorbou ste sa prihlásili k odkazu slovenskej katolíckej moderny. Ako vidíte postavenie náboženskej poézie v súčasnom svete? Je o ňu záujem?

Nebránim sa takémuto zatriedeniu, básnici katolíckej moderny sú mi svojím dielom blízki, no musím dodať, že písanie náboženskej poézie nie je mojím prvotným zámerom. Človek je, povedané s Ladislavom Hanusom, „komplexnou jednotou tela a ducha“, je zaviazaný mravnou normou – teda duchovný či náboženský rozmer by malo mať všetko, čo z neho vzíde. Žiaľ, žijeme v časoch silno poznačených ľahostajnosťou, povrchnosťou a cynizmom, a z toho

vyplýva aj odstrkovanie dobrej poézie na okraj záujmu. Výnimky potvrdzujú pravidlo.

Jedna vec je osobná viera, druhá vec je poézia. Henri Bremond však hovorí, že je úzka väzba medzi náboženským čítaním a básnickou inšpiráciou. Básnika dokonca zrovnáva s mystikom. Ako vy vnímate hranicu medzi básňou a modlitbou?

Územie poézie vnímam ako členité a rozľahlé. Hraničí nielen s ostatnými oblasťami literatúry a umenia, ale tiež s filozofiou a náboženstvom. Ide o spôsoby hlbšieho prežívania, ponor do hlbín bytia, prekonávanie každodennosti, ktorá by nás rada nalomila a zostrihla podľa práve prevládajúceho vkusu.

Bez básne sa svet nerozpadne, no bez poézie bude na dne. Krása naozaj dokáže pohnúť životom. Človek nebol stvorený na to, aby strávil (obrazne povedané) celý život v montérkach. Má právo aj povinnosť žiadať si viac, žiť komplexnejšie.

Lenže človek má rozum a vôľu, hádam nechce žiť iba zvykovo, konzumne, živočíšne. Väzba medzi dobrou básňou a modlitbou je zrejmalá, tak ako je zrejmalá väzba medzi krásou, pravdou a dobrom. V ich spojení vidím vznešený spôsob existencie.

Milan Rúfus v básni A čo je krásna? píše: „... dotknúc sa jej nervu znamená v hĺbkach pohnúť životom.“ Chce sa súčasný človek dotýkať nervu krásy? A opäť rúfusovsky: „Dá sa tu ešte niečo so slovom?“ Potrebuje súčasný svet ešte básnika?

Bez básne sa svet nerozpadne, no bez poézie bude na dne. Krása naozaj dokáže pohnúť životom. Človek nebol stvorený na to, aby strávil (obrazne povedané) celý život v montérkach. Má právo aj povinnosť žiadať si viac, žiť

Snímka: archív J. M.

komplexnejšie – v rovine telesnej, duševnej i duchovnej. Veľmi dobre to vystihuje starobylé heslo: *Ora et labora et lege* – Modli sa a pracuj a čítaj!

A či sa chceme dotýkať nervu krásy? Pravdaže chceme, ibaže niekedy hľadáme na nesprávnom mieste. Nečudo, že potom stretáme namiesto krásy pobehlicu.

Okrem poézie sa venujete aj literárnej kritike. Ako hodnotíte súčasnú literárnu kritiku na Slovensku? Je vôbec ešte nejaká? Čo robí dobrú kritiku dobrou kritikou?

Rád si tu pomôžem myšlienkami dvoch osobností, veľkánov literárnej (umeleckej) kritiky. František Xaver Šalda zdôrazňoval okrem iného potrebu metódy a kritérií. Kritika v plnom význame slova je vyvážené posúdenie záporov aj kladov, predpokladá zodpovednosť a primeranú znalosť problematiky. Jozef Kútnik-Šmálov zas pripomína: „Pravá kritika neoddeľuje od seba to, čo Boh spojil: tvar a ducha.“ A dokladá, že interpretácia je iba prvým stupňom kritiky, druhým stupňom je hodnotenie, a to hodnotenie v mene čohosi, teda postavené na nejakých zásadách.

Vo svetle predchádzajúcich slov sa naša súčasná kritika javí dosť biedne – akoby jej chýbali kritériá, úprimná snaha o objektivnosť a najmä zdravé zásady. Uznajme však, že literárny kritik to má ťažké. Dnes chce byť každý autor a vydavateľ úspešný (v niektorých prípadoch za každú cenu), chce byť chválený a propagovaný. A poctivý kritik musí zvádzať neraz donkichotský zápas. Kto ho podporí? Kto sa ho zastane?!

Asi sa dá povedať, že osud slovenských recenzií je podobný osudu kritiky v tom zmysle, že v podstate chýbajú vážnejšie recenzie. Podľa uverejňovaných recenzií na Slovensku vlastne vychádzajú len knihy, ktoré „musíte“ mať, „musíte“ si ich prečítať. V mnohých prípadoch vznikajú recenzie ako kamarátska služba

autorovi. Kde vidíte príčinu tohto javu? Alebo si to recenzenti nechcú „rozhádzať“ s autormi?

Áno, je to tak – vo väčšine periodík dostávajú priestor skôr reklamné články o knihách než vážnejšie recenzie. O filozofických otázkach sa ľudom akosi odnechcelo premýšľať. A čo je ešte horšie, ľudia sa tuším prestali zaujímať o pravdu. Väčšina si povie, že to nie je problém, ktorý by ich mal ťažiť. Keď si však uvedomíme súvislosti, zbadáme prepojenie medzi filozofiou, morálkou a praktickým životom, medzi literatúrou, kultúrou a kultúrnosťou. Ide o spojené nádoby. Žalostný stav kultúry sa prenáša aj do ekonomickej oblasti, ktorú mnohí (mylne) považujú za prvoradú.

Nielen z chleba žije človek. Zdá sa však, že sa v súčasnosti na pokrm pre dušu akosi zabúda. Prejavy tejto diéty začínajú byť až desivé. Ako vnímate kultúru a kultúrnosť človeka 21. storočia, storočia reality šou, ale aj úžasných ľudských príbehov, osudov, konverzií...? Kam smeruje človek, ľudstvo? Je riešenie? Je nádej?

Človek mnoho vydrží, všeličo znesie. Dokáže prežiť bez strechy nad hlavou, bez rodiny či priateľov, naučí sa žiť trebárs bez ruky alebo bez nohy, dočasne hádam aj bez viery a lásky. Ale ani chvíľu nevydrží, neudrží sa bez nádeje. Bez nádeje padá do ničoty.

Netrúfam si predkladať spôsoby riešenia spoločenských problémov. Isté je, že do konca vekov bude prebiehať zápas medzi dobrom a zlom. Frontová línia tohto dejinného zápasu prechádza vnútro každého ľudského jedinca. A kto by mal v tomto boji obstať, ak nie kresťan?! Veď kresťanská nádej sa opiera o Krista. Z druhej strany, Ježiš nie bezdôvodne nastolil otázku, či nájde vieru na zemi, keď sa vráti.

Internet sa stal moderným a do istej miery aj účinným médiom. Prevádzkujete portál PriestorNet. Čo vás viedlo k jeho založeniu? Nebáli ste sa existencie podobne ladených portálov?

PriestorNet vznikol pred štyrmi rokmi ako obyčajný blog, akých sú na Slovensku tisíce. Postupom času som v ňom začal uverejňovať aj príspevky iných autorov a texty zacielené na náročnejšieho čitateľa. Jeho podoba sa formuje takpovediac za pochodu, no už na samom začiatku som si povedal, že ho zameriam na glosovanie spoločenského diania a formovanie kresťanského životného štýlu.

Väčšinu svojho doterajšieho života som bol bez internetu. Udržiavam si od tohto média určitý odstup. Nepodlieham ilúziám. Viem, že nie všetko je na webe, zato je tam až neuveriteľné množstvo marasu a balastu. Považujem preto za

potrebné pracovať na tom, aby v priestore internetu neprevažovali sily zla. Chcem k tomu prispieť svojou troškou, bez ohľadu na úspech alebo neúspech v očiach sveta.

PriestorNet prináša úvahy, glosy, rozhovory, a to v zmysle tradičných kresťanských hodnôt. Spĺňa či napĺňa portál vaše pôvodné predsavzatia? Čo by ste privítali zo strany návštevníkov portálu? Plánujete nejaké zmeny po formálnej či obsahovej stránke?

Ako som už naznačil, internetový občasník PriestorNet sa formuje postupne, aj v závislosti od mojich skúseností s touto prácou. Dôležitý je tiež zástoj hosťujúcich autorov a vôbec ľudí ochotných pomôcť. Pevná pritom zostáva jeho ideová línia (bez bulváru, bez komercie, s úctou k pravde a tradičným hodnotám). Ostatné je v pohybe. Čoraz viac som ale presvedčený o tom, že vzhľadom na súčasné spoločenské dianie a prehlbujúci sa odklon od kresťanského hodnotového systému je správne a žiaduce ísť proti prúdu. Samozrejme, zmysel napísaného sa naplňa čítaním, teším sa z každého nárastu návštevnosti, ale nemienim preto klamať sám seba a zrádzať svoje presvedčenie.

Za rozhovor ďakuje PAVOL PRIKRYL

Krajina nula

Svet bez slov,
pustý a bezútešný,
bez zmyslu, bez radosti.

Ani vtáčik nepriletí,
nemá kde skloniť hlavu
v krajine nula.

Vo svete neoživenom láskou,
tam, kde sa iba čaká na slovo,
niet miesta pre báseň.

Starec a návrat

Havrany za dedinou,
ako čierne bodky za letom,
zvestujú zimu.

Starec svojím skúseným okom
zazrel už z diaľky Vianoce
a večný príbeh dieťaťa.

Obliekol si kabát,
vzal nádeje i spomienky
a nenávratne
vyšiel v ústrety detstvu.

Štyri ročné obdobia

Stretli sme sa
a cesta sa otvorila –
všetko ostatné šlo bokom,
vtedy naplno prepukla jar
a leto po nej bolo horúce,
slnko brázdilo oblohu
ako žeravá guľa.

Vtedy som to prijal:
láska je dlhá cesta
s koncom v nekonečne.

To leto bolo horúce
a jeseň úrodná,
v zime nasnežilo,
nežne a útulne, ticho –
mohli sme si povedať:

Láska je rozhodnutie.

Božský rez

Božský rez znamená rozčlenenie alebo usporiadanie istého celku či útvaru a jeho častí tak, že pomer menšej časti k väčšej je rovnaký ako pomer väčšej časti k celku. Tento pomer vystihuje prirodzenú, oku aj duši lahodiacu, krásu a proporčnosť. Poznali a využívali ho už v staroveku. V stredoveku ho nazývali božský rez, pomenovanie zlatý rez sa začalo používať neskôr.

Božský rez je vyjadrením túžby po kráse, ktorá neumiera: predstavuje vyváženú kompozíciu, harmóniu súvislostí, hľadanie dokonalosti. Božský rez ako tvorivý princíp rieši vzťahy jednotlivých zložiek umeleckého celku tak, aby pôsobili súladne, aby sa svojimi proporciami približovali k estetickému ideálu, aby zasahovali rozum i cit.

Fenomén božského rezu po stáročia ovplyvňuje umenie. Pôsobí inšpiratívne aj v poézii. Skutoční básnici vytrvalo hľadajú a odкрývajú krásu. Pravá krása nám umožňuje vnútorne sa s ňou stotožniť, je upokojujúca, nešokuje. Právě umenie smeruje k slobodnej jednote krásy, dobra a pravdy. Umelec hľadá zlatú cestu – tá však nevedie stredom, ale srdcom.

*Ukážky sú zo zbierky **Priečny rez***

JÁN MARŠÁLEK (*1965 v Trenčíne) píše najmä poéziu, ale aj literárnu kritiku a publicistické diela. Dotera vydal knihy básní: *Finta v žite* (spolu s Petrom Chorvátom, 1993), *Cesta z kruhu* (2001), *Medzi nami* (2001), *Privolávanie rána* (2008) a *Priečny rez* (2012). Za prvú zbierku dostal prémiu Kraskovej ceny, s druhou zvíťazil v súťaži Spoločnosti autorov umeleckej literatúry o najlepšiu básnickú zbierku.

Mágia Igrica

Keď sa povie igríc, v mysli sa začnú nevdojak vynárať priam romantické obrazy stredovekého umelca, ktorý, kláčiac na jednom kolene, sa pod oknom hradu uchádza o dámu svojho srdca.

Dejiny igrícov siahajú až do obdobia Veľkomoravskej ríše, ich pôsobenie nadobudlo vrchol v stredoveku. Hoci sa organizovali v spolkoch, korporáciách, igrícov nemožno chápať ako jednoliatu sociálnu vrstvu; delili sa podľa svojho pôsobenia na igrícov na šľachtických dvoroch a hradoch a na igrícov pôsobiach medzi pospolitým ľudom – na ľudových zhromaždeniach, jarmokoch, v krčmách. Touto funkčnosťou bol determinovaný ich repertoár. Predpokladá sa, že išlo o široký a rozmanitý repertoár od historickej epiky, legiend, balád, tanečných, lyrických, satirických, krčmových piesní až po monodrámy, pantomimu a pod.

Vo veľkolepej elegickej skladbe *Igric* k nám prichádza poeta par excellence – **VALENTÍN BENIAK**. A prichádza ako nielen onen romantický obraz („*Ach, pani veľmi ďaleká, pod vašim hradom spieva igríc*“), ale ako skutočný Igric s veľkým I, aby nám v svojich veršoch vyspieval Poéziu s veľkým P: „*Ja nemám prosby, iba, ach, / by som ti svetom mohol spievať / a v chladných smrti končinách / plášťom svojím ťa priodievať*.“

Obnovené vydanie obsahuje knihu Igric z roku 1944 a ďalšie tri igrícovské cykly

(*Márnica, Popol a prach* a *Nový spev igrica*) z rokov, keď Beniak nemohol publikovať. Prvý raz ako celok vyšla roku 1968 v hamadovskom vydaní. Teraz sú dovej prevzaté Šmatlákove úpravy z roku 2000 a je nanovo zredigovaná.

Igric-Beniak v časovo a tematicky nadväzujúcich štyroch cykloch hlboko osobne reflektuje ťaživú a znepokojivú spoločensko-historickú situáciu z obdobia prvej Slovenskej republiky i potom po vojne a nástupe komunistického režimu. „*Posledný z rodu igrícov*“, ako Beniak nazýva sám seba, „*plače a spieva stiesnene, / polovica mu srdca chýba, / češú ho dažďov hrebene, / mrazom a búrkam neuhýba*.“ Bolo by však mylné zredukovať Beniakov „plač a spev“ na prvoplánovú reflexiu prežívanej dejinnej skutočnosti. Ako igríc-poeta slúži Poézii v nadčasovo-priestorových dimenziách: „*Akou si krásnou vidinou! / Ja stále pri tebe chcem zostať, / prejde stoeťie hrdinov / i čiernych obrúbená postać, / kolo majákov z minula / havranov strašidelné hejná, / lež ja si stiahnem obrvy, / budeš mi lepšie viditeľná*.“ Ako v doslove zbierky píše Teofil Klas: „*Veľký básnik sa stáva igricom pre Poéziu samu. Tá ho vnútorne naplňa i oduševňuje, je prvým objektom jeho*

obdivu a skladania kontingentnej poklony.“ Preto igríc-poeta ťažko znáša, keď mu „*pero vyrazili z rúk*“. Beniak však vie, že spievať pod oknom Poézii si vyžaduje nielen donquijotovský romantizmus, ale aj, či najmä – pokoru: „*Čo stihlo mňa, to nie je nešťastie, / to je len omyl, perióda smútku, / i to len pre mňa – bratia, prepáčte, / ten príval strhol celkom malú budúcu*...“

Ako „*cechmajster igrícov*“, ktorý po nástupe komunizmu nesmel publikovať a od roku 1947 musel žiť nútene na dôchodku, však vie (či skôr tuší?), že pre Poéziu a ľudské bytie je ešte niečo horšie ako vyrazené pero z rúk. Priam prorocky opisuje budúcnosť, ktorú už žijeme: „*Iný svet zvládol otčinu, / iné poriadky, iní páni, / igríci nech si spočinú / na pokore a na pokání, / vavrín je teraz pre kozy, / ľudia sa pohrúžili v snáre, / boľavé duše črepiny, / rozbité čierne kalamáre*.“ Verše profétu či nevyslyšaného pevcu...? Zbytočne hľadať odpoveď. „*Báseň, ak je naozaj básňou, prihovára sa vždy svojou nadčasovou hodnotou*“ (T. Klas).

Beniakove verše sú nepochybne nadčasové. Voňajú dávnym rytierstvom, nádejou a pokorou. Rytierstvom igrica usilujúceho sa o priazeň dámy svojho srdca, nádejou básnika v dotknutí sa Poézie, pokorou múdreho človeka vnášajúceho sa do Večna: „*Pieseň sa končí, otrepaná dosť, / kým bola nová, drvila, dnes skuhre, / jak žobrák – z čoho na mňa ide zlosť, / milosť nie prosiť, milosť dať je múdre*.“

PAVOL PRIKRYL

Valentín Beniak: Igric, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2013, Bratislava

PriestorNet

**PRAVÝ
POHLAD
NA SVET**

priestornet.com

Výstava Sv. Cyril a Metod – patróni Európy. Najstaršie doklady kresťanstva na Slovensku

Slovensko vo Vatikánskych múzeách

Rok 2013 sa na Slovensku nesie v znamení osláv 1150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda – patrónov Európy, na Veľkú Moravu.

Prostredníctvom spolupatrónov Európy je Slovensko úzko spojené s Rómom: v Bazilike Santa Maria Maggiore na Vianoce v roku 867 povolil pápež Hadrián II. používanie bohoslužobných kníh v slovanskom jazyku, požehnal ich a položil na oltár; v kláštore pri Bazilike Santa Prassede (Sv. Praxedy) žili sv. Cyril a Metod v rokoch 867 – 869; v Ríme zomrel sv. Cyril (14. februára 869), pochovaný je v Bazilike San Clemente (sv. Klementa).

Aj toto boli dôvody, pre ktoré Slovenská republika v tomto jubilejnom Cyrilometodskom roku chcela realizovať výstavu na pôde Vatikánskych múzeí, čo sa aj za pomoci Veľvyslanectva SR pri Svätej stolici a Ministerstva kultúry SR podarilo. Výstavu pripravili Slovenské národné múzeum a Archeologický ústav SAV v Nitre. Zbierkové predmety na výstavu zapožičalo viacero slovenských múzejných inštitúcií a Biskupský úrad

v Nitre. Cieľom výstavy, ktorá je realizovaná v jednom z najprestížnejších svetových múzeí, je predstaviť archeologické nálezy zo slovenského územia a literárne pamiatky, ktoré sú zviazané s kristianizáciou a kultúrnymi vzťahmi medzi našim regiónom a byzantskou kultúrnou sférou od doby rímskej po stredovek. Na výstave sú prezentované artefakty súvisiace s kristianizáciou Slovenska. Niektoré z nich sú unikátne z celoeurópskeho

historického i umelecko-remeselného hľadiska (pozlátené plakety a zvon z Bojnej, ranostredoveké krížiky a korpusy, Nitriansky evanjeliár ako vôbec najstaršia kniha zachovaná na Slovensku; iné sú vôbec po prvýkrát predstavené zahraničnej verejnosti – depot z Dolných Orešian).

Okrem originálnych zbierkových predmetov sú na výstave prezentované aj makety – rekonštrukcie veľkomoravských kostolov objavených na Slovensku. Kostoly boli na základe archeologických poznatkov vymodelované do trojrozmernej podoby práve pre túto príležitosť. Panelová časť výstavy priblíži návštevníkom Slovensko ako štát Európskej únie aj ako historické teritórium.

Záštitu nad výstavou prevzali premiér SR Róbert Fico a Mons. Viliam Judák, nitriansky biskup.

ALENA PIATROVÁ, VLADIMÍR TURČAN

Doba trvania: 13. 11. 2013 – 26. 1. 2014

Miesto: Vatikánske múzeá, 1. poschodie, Viale Vaticano, Rím

Otvorené: 9.00-16.00 (podľa režimu Vatikánskych múzeí:
www.museivaticani.va)

**Zháňate darček
pre vašich blízkych?
Už nemusíte!
Objednajte im časopis
VOX**

**Objednajte si
dvojtyždenník o náboženstve a kultúre**

VOX

**Celý ročník
si môžete objednať
kedykoľvek v priebehu roka.
Neprídete tak nielen o jednotlivé čísla, ale ani o prílohy.**

**Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.**

**Do správy pre prijímateľa kvôli identifikácii platby
uved'te
priezvisko a adresu**

VOX

**Dvojtyždenník o náboženstve
a kultúre**

Vydáva Občianske združenie

Vox In Deserto

Sídlo OZ ViD a adresa redakcie:

Dvojkřížna 4, 821 07 Bratislava

ISSN 1339-3634

Vychádza dvojtyždenne v pdf podobe.

Predplatné si je možné objednať

e-mailom alebo telefonicky:

vox@prikryl.sk

+421 915 793 811

Číslo bankového konta: 7516949112/0200

Šéfredaktor: Pavol Prikryl

tel. +421 915 793 811,

e-mail: vox@prikryl.sk,

prikryl62@gmail.com